

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА 2006 Г.

**ВВФ – СВЕТОВЕН ФОНД
ЗА ДИВАТА ПРИРОДА,
ДУНАВСКО-КАРПАТСКА ПРОГРАМА
БЪЛГАРИЯ**

София, май 2007

<u>ВЪВЕДЕНИЕ</u>	3
<u>ПРОГРАМА ВОДИ</u>	4
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗАЛИВНИ ГОРИ НА ДУНАВСКИТЕ ОСТРОВИ	4
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИТОЦИ НА РЕКА ДУНАВ	6
ТРАНСГРАНИЧНО ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗЕЛЕН КОРИДОР ДОЛЕН ДУНАВ.....	8
<u>ПРОГРАМА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И НАТУРА 2000</u>	11
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ В БЪЛГАРИЯ – ПОДПОМАГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ	11
НАТУРА 2000 В БЪЛГАРИЯ	16
<u>ПРОГРАМА ГОРИ</u>	22
ОТГОВОРНО ГОРСКО СТОПАНСТВО ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ - МОДЕЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ	22
<u>ПРОГРАМА ПРИРОДА И ПРОСПЕРИТЕТ</u>	27
ПОЛИТИКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ	27
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА БАЛАНСА – ДЕЙНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ	32
<u>ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2006 Г.</u>	33

ВЪВЕДЕНИЕ

Международната природозащитна организация WWF работи в над 100 държави с помощта на 4000 сътрудници и над 5 милиона доброволци. Основна цел на WWF е хората да живеят в хармония с природата в бъдеще.

В Централна и Източна Европа са разположени два от 200-те най-ценни екологични региона в света, определени от WWF. Това са басейнът на най-международната река на света – Дунав - и последният голям планински масив със запазена природа в Европа – Карпатите. Двата региона обхващат много държави, сред които България, Румъния, Словакия, Хърватия, Украйна и Молдова и опазват уникално съчетание от запазена природа, културни традиции и бит.

През 1992 г. WWF стартира “Програма Зелен Дунав” за опазването на Дунав и Дунавската делта. Шест години по-късно е основан Дунавско-Карпатският програмен офис на WWF, който координира и ръководи дейностите на WWF в региона чрез своите офиси и сътрудници и чрез партньорите си в Австрия, България, Румъния, Хърватия, Унгария, Словакия, Украйна и Молдова. Повече информация за Дунавско – Карпатската програма има на www.panda.org/dcpo.

От 1998 г. Дунавско-Карпатската програма на WWF е вече и в България със своите програми за водите, горите, защитените природни територии, Натура 2000 и устойчивото развитие на селските райони. Екипът на WWF в България работи както с правителството и парламента за въвеждане на подходящи закони и политики за опазване и управление на природата, така и за опазването и възстановяването на конкретни места заедно с местните власти и хора в моделните си райони в страната – дунавските острови и брега на реката; дунавските притоци, реките Вит, Янтра и Веселина; земеделските земи със запазена природа в Плевенско, природните паркове Русенски Лом и Странджа. Подробностите са в интернет на www.panda.org/bulgaria.

Офисът на WWF Дунавско-Карпатската програма в България се регистрира през март 2006 г. като българска неправителствена организация с името Сдружение ВВФ – Световен фонд за дивата природа, Дунавско-Карпатска програма България. Сдружението е със седалище и офис в гр. София, има девет служители, двама постоянни сътрудници и около 80 доброволци.

ПРОГРАМА ВОДИ

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗАЛИВНИ ГОРИ НА ДУНАВСКИТЕ ОСТРОВИ

Дунавските острови са едновременно един от най-запазените и най-застрашените елементи на екосистемата на долното течение на река Дунав. Тези “живи същества”, родени от реката и постоянно изменяни от нея, са основата за функциониращ зелен коридор.

В момента характерните за долното течение на Дунав заливни гори са запазени предимно по островите. След изграждането на диги за предпазване от наводнения по продължението на реката и премахването на връзката между бившите заливни площи и реката, влажните зони по дунавските острови започнаха да играят решаваща роля като места за места за размножаване на рибата.

В резултат от горскостопанските дейности по Дунава повечето естествени гори покрай реката бяха превърнати в интензивни разсадници за хибридни тополи. Това доведе до големи загуби на местообитания от крайречни заливни гори. Преобразуването на гората доведе до силно намаляване на популациите на летен дъб и полски ясен.

Целта на проекта е да допринесе за опазването и възстановяването на естествените заливни гори по дунавските острови чрез спиране на унищожаването на тези гори, моделно възстановяване на подбрани участъци, обучение на горскостопанските власти и други заинтересовани лица, и подобряване на сътрудничеството.

Успехи на проекта

Лесоустройствените проекти (ЛУП) на три държавни лесничейства (Лом, Оряхово и Свищов) бяха официално приети от Националното управление по горите. Тези ЛУП бяха изготвени в координация с WWF и включват някои нови принципи, свързани с горскостопанските практики по островите: прекратяване на унищожаването на естествени и полуестествени гори по дунавските острови и постепенно възстановяване на полуестествените заливни гори чрез залесяване с естествени местни дървесни видове.

Още едно лесничейство беше включено в практическото възстановяване на заливни гори по дунавските острови – държавно лесничейство Оряхово. През есента на 2006 г. беше проведено залесяване с летен дъб на островите Козлодуй и Есперанто на територията на държавно лесничейство Оряхово.

Мониторингът на възстановената преди това гора на о. Ковачев предостави много ценен опит и знания за залесителните дейности в заливните гори. Разработени бяха планове за нискомащабни възстановителни дейности на дунавския остров Козлодуй и продължаване на проекта за о. Ковачев.

Проведени дейности

Пилотното възстановяване на заливни гори, което започна през 2005 г., се оказа много успешно и имаше голям резултат. Освен самата практическа теренна работа, тази дейност беше от голямо значение за ревизирането на ЛУП на три от държавни лесничейства по река Дунав.

Възстановяване на полуестествени заливни гори на о. Ковачев:

Залесяване на 2.2 ха с фиданки на летен дъб (*Quercus robur*) на възраст една и три години. Поддържане на 0.6 ха дъбови фиданки, засадени на о. Ковачев през 2004 и 2005 г., почистване от инвазивните дървесни видове американски ясен (*Fraxinus americana*) и аморфа (*Amorpha fruticosa*). Поддържане и увеличаване на пет естествени разсадника на терен за полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*). Дейностите включват: мониторинг на разсадниците, почистване от инвазивни видове и подготовка на почвата, събиране на семена от полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*). Семената ще се използват за производство на фиданки на територията на експериментален разсадник за дървета в Държавно лесничество Лом.

Възстановяване на полуестествени заливни гори на островите Козлодуй и Есперанто.

Залесяване на 3.1 ха с фиданки на летен дъб (*Quercus robur*) на възраст една-две години, и с жълъди. Залесяването е извършено на територии, заети преди от хибридна топола и/или агресивния интродуцент аморфа (*Amorpha fruticosa*).

Проблеми и ограничения

Плановите за залесяване предвиждаха залесяване с дъбови фиданки и с жълъди. За съжаление нямаше жълъдова реколта през 2006 г. Това се дължи на естествените цикли на жълъдовите реколти за вида *Quercus robur*, които е трудно да се предвидят.

В България все още не е натрупан достатъчен опит във възстановяването на заливни гори и по тази причина засега все още е рисковано да се планират широкомащабни възстановителни дейности.

Конкретен проблем, който направи невъзможна теренната работа през пролетта на 2006 г., беше изключително високото ниво на река Дунав. През пролетта на 2006 г. в района на о. Ковачев Дунав достигна най-високото си измерено ниво. Някои от дъбовите фиданки от 2005 г. бяха повредени.

Неочаквани резултати

Въпреки дискусиите подкрепата, която WWF получи от целевите лесничества за възстановителната програма, надмина всички очаквания. Териториите, предложени за включване в плана за възстановяване, сега са по-големи от първоначално предложените от WWF.

Екологичната мрежа Natura 2000 беше интегрирана в ЛУП. Приоритетните местообитания бяха идентифицирани и се предвиждат подходящи режими, за да бъдат плановите в съгласие с все още необявените места по Natura 2000.

Събран опит

Проектът е на път да се превърне в крайъгълен камък в горскостопанските практики по дунавските острови и създаде ситуация, която е от полза за всички заинтересовани страни. Освен добрите взаимоотношения и опитите да се намери общ език, може би най-ефективният инструмент досега беше пилотното залесяване. Методите за възстановяване подлежат на обсъждане поради сравнително нискомащабния подход и интензивните залесителни техники,

но това беше единственият начин да се въвлечат лесовъдите. Използването на по-естествени подходи е непознато на лесовъдите и вероятно нямаше да има същите резултати.

Комуникация

По време на докладвания период бяха изготвени и разпространени информационни материали – стикери, брошура и две информационни табла.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Следващото предизвикателство след официалното приемане на ЛУП е да се ангажира Националното управление по горите да допринесе с финансова подкрепа за осъществяването на плановете. Друга бъдеща задача е да се открият нови ресурси и не само да се продължи, но и да се разшири възстановителната работа чрез въвличане на нови лесничейства по река Дунав.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИТОЦИ НА РЕКА ДУНАВ

В резултат от националната политика за управление на водните ресурси през последния век, и по-конкретно на реките, почти 90% от реките в долните им течения са били регулирани, изправени и канализирани. Главната причина за тези огромни строителни дейности е било предпазването от наводнения. Поради приложената неправилна схема и неефективното поддържане тези дейности са нанесли сериозна екологична вреда на реките и на крайречните екосистеми. Отрицателният ефект на морфологичните промени вече е видим, но все още се оценява и забелязва само на местно ниво и от екологичните организации. На национално ниво политиката не е променена, което е предпоставка за по-нататъшно увреждане на речните коридори. Целта на този проект е да провокира подобряване на националната политика за управление на реките чрез мобилизиране на местни инициативи и осигуряване на демонстрационни проекти. Основно предизвикателство в проекта е фактът, че той е първият по вида си в България и се чувства липса на опит и знания на национално ниво.

Районът, избран за демонстрационния проект, е долното течение на река Вит, близо до вливането ѝ в Дунав. Проектът е концентриран върху възстановяването на старите речни корита и на свързаността на реката. Фактически този проект е продължение на инициатива на местни хора, която започна през 1996 г.

Успехи на проекта

Беше проведено предварително проучване на избрания участък на река Вит. Беше подготвено задание за цялостното предпроектно проучване и беше координирано с Басейновата дирекция. В проекта беше включено и друго място за речно възстановяване - река Веселина близо до село Миндя. Бяха извършени предпроектните проучвания за избраните участъци от река Вит и река Веселина. Мястото, избрано за възстановяване, е река Веселина. Проектът на река Веселина се координира и подкрепя от местните заинтересовани страни и местната общност.

Беше създадена платформа за устойчиво развитие на селските райони. Представени са местни заинтересовани страни, държавните власти и НПО. Главната цел на платформата е да се подобрят разбирането и уменията за природосъобразни практики и използване на влажните зони.

Разработване на Регионална земеделска програма за река Вит като част от Националния план за развитие на селските райони, подкрепян от Министерството на земеделието и горите.

Кампанията за екологично предпазване от наводнения на национално ниво даде основата на нови планове за предпазване от наводнения за поречието на река Дунав на българска територия.

Проведени дейности

Участъкът, избран за възстановяване на река Вит, е старо речно корито близо до село Крета. Предварителните проучвания определиха конкретните проблеми, свързани с изправянето на реката и съответните екологични последици. Беше изготвено подробно задание за предпроектното проучване и предпроектното проучване беше проведено. Мястото е много комплексно, затова има пет варианта за възстановяването, предложени от консултантите. Главните компоненти в това място са предпазване от наводнения, запазване на биоразнообразието, опазване и възстановяване, питейна вода, поддържане на транспортната инфраструктура. Това място ще бъде включено в плана за възстановяване след осъществяването на проекта на река Веселина. За целта е нужно допълнително планиране и събиране на средства.

Другото избрано място се намира в средния участък на река Веселина. Случаят е подобен на този с река Вит – голям участък от реката е бил превърнат в изкуствен канал и старите речни корита сега са изолирани от реката и са пресъхнали. Тя е и различна, тъй като е по-малка река, която няма директна връзка с река Дунав. Дейностите по река Веселина са основани на същия подход като тези по река Вит. Предпроектното проучване на река Веселина дава три възможни варианта. Най-проблематичните компоненти на плана за възстановяване са вида на съоръженията на входа на меандъра.

Кампанията за екологичен контрол на наводненията се концентрира върху работата с държавните власти и отговорните лица – участие на работната група в изготвянето на новия Закон за управление на водите и презентации на три специализирани конференции за предпазване от наводнения.

Разработването на платформа за устойчиво развитие на селските райони беше подкрепена от редица индивидуални срещи с местни земеделски стопани, заинтересовани страни и властите в община Плевен. Беше организирана двудневна конференция за всички заинтересовани страни в Плевен (“Възможности за намаляване на замърсяването на водите и прилагане на природосъобразни практики по поречието на река Дунав”). Гражданското общество повиши съзнанието и желанието си за възстановяване на влажните зони, за устойчиво земеделие и развитие на селските райони.

Министерството на земеделието и горите определи проектния район като пилотен за осъществяването на Националния план за развитие на селските райони. WWF определи местата, които да бъдат включени в пилотния проект, земеделските земи с висока екологична стойност, потенциалните места по Натура 2000 и потенциалните места за възстановяване. В момента се изготвя Национална земеделска програма, включително и изчисленията по нея.

Адаптивно управление

Този проект за възстановяване на река е уникален за България. Главната цел на проекта е да предостави демонстрационна основа и практически примери, които WWF да използва в кампанията си за промяна на практиките на управление на водите в България. По тази причина е от съществено значение да се получат резултати навреме и възможно най-скоро. Новото място на река Веселина беше включено в проекта, защото има по-голяма възможност да се приключи по-рано и заради възможностите за съфинансиране от общината.

Бъдещи задачи и предизвикателства

Следващата важна стъпка на проекта ще бъде практическото възстановяване на река Веселина до края на 2007 г., както и да се осигури възстановяването на река Вит.

ТРАНСГРАНИЧНО ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЗЕЛЕН КОРИДОР ДОЛЕН ДУНАВ

Проектът има за цел да осъществи практическа конзервационна дейност по река Дунав в двете новоприети в ЕС страни (Румъния и България), тоест в участъка от река Дунав между 495-540 километър по-нагоре по течението от Гюргево (Румъния) и Русе (България) и да допринесе за опазването на особено важна част от заливните низини на река Дунав между Румъния и България чрез:

- Опазване на останалите ценни заливни местообитания;
- Възстановяване на преобразувани и разрушени заливни територии;
- Трансгранично управление на тези територии с цел опазване на биоразнообразието;
- Оценка на потенциала за устойчиво ползване на естествените ресурси в полза на местните общности чрез възстановяване на заливните низини на река Дунав.

Успехи на проекта

- Проектът получава подкрепа на местно и национално ниво.
- Разработена е концепция за устойчиво развитие на проектния моделен район.
- Положителна оценка за потенциала за възстановяване на проекта.
- Разработени са агроекологични мерки заедно с местните общности в проектния район.
- Завършено е първото предложение за разширяване на Природен парк Русенски Лом до 17,800 ха.
- Предадено е предложение за обявяване на Защитена местност Долна Янтра (3,227 ха).

Извършени дейности

Разширяване на Природен парк Русенски Лом

Проведени бяха поредица двустранни срещи с главните заинтересовани страни (Държавни лесничейства, Националното управление по горите и всички кметове на села около природния парк) за обсъждане на границите и режима на предложения за разширяване парк.

Като първа стъпка група експерти проведеха детайлна инвентаризация на биоразнообразието (флора и фауна), културното наследство, природните ресурси и ползването на земята в територията, предложена за разширяване. Събраната теренна информация беше въведена в ГИС база данни и бяха определени границите на разширения природен парк. Резултатите показаха, че предложената територия е от значение не само като биокоридор за растителните

и животинските видове, но и съществено допринася за биоразнообразието на парка, тъй като съдържа хабитати и видове, които досега не са документирани в съществуващата територия на парка (например големи колонии на прилепи). Реките Бели Лом и Черни Лом, които се намират по-нагоре по течението от парка, също са ключови за биоразнообразието и ще бъдат включени в разширения природен парк.

Беше събрана информация за правния статут на новите територии, предложени за включване в парка, включително информация за собствеността на земята, земеползването и горските местообитания.

Предпроектно проучване за възстановяване на странични канали покрай река Лом и рибарници Мечка

Бяха определени местата, подходящи за възстановяване, и в момента се провежда инвентаризация на биоразнообразието. Едно от местата, избрани за възстановяване, рибарници Мечка близо до село Иваново, не се използва от осемдесетте години. Рибарниците бяха изцяло напълнени с вода едва от наводненията през 2005 и 2006 г., иначе повечето от рибарниците са пресушени. Двата варианта, предложени за възстановяване, са контролирано и естествено оводняване, но подробният анализ (подробни карти, оценка на съществуващата инфраструктура, топографски и хидравлични измервания) все още е в ход, за да се избере най-добрият вариант. За целта ще бъде разработен хидрологичен модел, като се вземат предвид нивата на водите на река Дунав. Трябва да се тестват две концепции: възстановяване на северната част на рибарниците и поддържане на централната част за рибовъдство, или възстановяване на цялата площ като полустествена влажна зона.

Обявяване на долното течение на река Янтра за защитена зона

Разработен е ГИС модел и предложение за границите на защитената зона в съответствие с изискванията на поземления регистър. Събрана е информация за правния статут на териториите, предложени за включване в защитената зона, с информация за собствеността на земята, земеползването и наличната информация за горските местообитания. В момента се провежда инвентаризация на биоразнообразието. Инвентаризацията е фокусирана върху европейската видра и рибните популации.

Координация, обучение и комуникация

Провежда се оценка на управлението на защитените територии и разработване на препоръки.

Организиран бяха курсове за обучение за възможностите за финансиране на земеделие и развитие на селските райони, достъпни в рамките на Агроекологичната мярка по програма САПАРД (мярка 3.3), EAFRD, и т.н. Земеделските стопани бяха подпомогнати да съставят и предават предложения по САПАРД.

Неочаквани резултати

Проектът е най-добър пример за лобистка дейност за осъществяване на Зелен коридор Долен Дунав, тъй като съчетава консервационна дейност, възстановяване и устойчиво развитие покрай Долен Дунав чрез активно участие на местната общност.

Събран опит

Проектът се осъществява чрез стратегическо партньорство, в което участват управленски институции, неправителствени организации, местните власти, местните общности и други заинтересовани страни.

Адаптивно управление

Първоначално проектният план за разширяване на Природен парк Русенски Лом обхващаше само биокоридора между парка и река Дунав. В хода на осъществяването на проекта две други територии бяха предложени за включване в парка. И двете се намират по-нагоре по течението от парка на два притока на река Русенски Лом. Установи се нужда от допълнително финансиране за изготвянето на планове за управление на новите територии.

Комуникация

На 22 септември 2006 в гр. Русе беше организирано международно събитие: Събор на народите по Зелен коридор Долен Дунав, в което участваха представители на четири държави – България, Румъния, Молдова и Украйна, от местни малки и средни предприятия, местни, регионални и централни управленски власти, фермери, рибари и техните организации, туроператори и местни собственици на хотели, технически експерти и местни и международни неправителствени организации. Целта на срещата беше да се обсъди осъществяването на споразумението за Зелен коридор Долен Дунав и да се поощри по-нататъшното ангажиране на народите по Долен Дунав, за да се постигне неговата визия. Целта на срещата беше да се стимулира сътрудничеството и предприемачите да поемат практически инициативи, фокусирани върху устойчивия туризъм, земеделие и транспорт.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Икономически анализ на сегашното ползване на заливните райони (недостатъчни данни).

Избор на най-добрите варианти за възстановяване, които позволяват опазване на биоразнообразието, подобряване на качеството на местообитанията, но също и социално и икономическо развитие.

ПРОГРАМА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И НАТУРА 2000

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ В БЪЛГАРИЯ – ПОДПОМАГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Понастоящем защитените територии в България покриват едва 5% от територията на страната. Въпреки това обаче много от защитените територии сериозно деградират, а други са застрашени да загубят ценностите, заради които са били защитени. Това означава, че освен по отношение на количеството, е нужно да работим и по отношение на качеството. Това налага да се съсредоточат повече усилия в ефективността на управление на защитените територии.

Според проучването по метода RAPPAM от 2004 г инфраструктурното развитие е заплаха номер 1 за нашите природни и национални паркове. Две години по-късно, ситуацията в страната през последните няколко години тази заплаха стана още по-сериозна. Развитието на пазарната икономика и присъединяването към Европейския съюз доведоха до увеличаване на капиталите в страната и възможността чужденци да купуват земя в България.

Това от своя страна доведе до свръхразвитие на строителството и търговията с имоти. Заниженият контрол и липсата на адекватно прилагане на природозащитното законодателство позволиха тези процеси да засегнат сериозно защитените ни територии. Драматично се повиши необходимостта на общи кампании за решаване отделни проблемни случаи, експонирането им в медиите и създаване на нетърпимост в обществеността за нарушенията.

Проектът цели да подпомогне ефективността на управление на защитените природни територии у нас чрез подобряване на политиките и практиките в тази област, както и да формира знание и съзнание у хората в България и да ги ангажира в опазването им.

Успехи на проекта

Предложения за поправки в Закона за защитените територии, изработени съвместно с коалиция от НПО.

Българската кандидатура за Зимните олимпийски игри през 2014: в процеса на оценка на кандидатите България беше поставена на шесто място от седем кандидати, като околната среда беше областта с най-ниски резултати, което е признаване на проблемите, повдигнати в двете писма, изпратени от коалицията от НПО.

Беше разработен и внесен идеен проект за финансиране на развитието на национална схема за сертифициране на екотуризма, която подкрепя основните конзервационни цели.

Беше разработена база данни за националните защитени територии и зони по Натура 2000, която беше инсталирана за употреба в офиса на WWF.

Кампанията за защитените територии беше започната успешно и няколко дейности и събития бяха организирани от WWF и от коалицията от НПО.

Проведени дейности

Като част от системата за реакция при кризисни ситуации, изградена от WWF, беше разработено становище, в което бяха изяснени потенциалните заплахи от българската

кандидатура за Зимните олимпийски игри през 2014, която би повлияла негативно на два национални и един природен парк, които освен това са потенциални зони по Натура 2000. Кандидатурата беше предадена на Международния олимпийски комитет (МОК) без Оценка на въздействието върху околната среда и с инфраструктура, планирана в рамките на парковете, което противоречи на националното и международното природозащитно законодателство. Две становища, подкрепени от 19 български НПО, бяха изпратени на МОК в различните стадии на развитие на кандидатурата. След процеса на оценяването на кандидатите през юни българската кандидатура беше поставена на шесто място от седем кандидати, като околната среда беше областта с най-ниски показатели, което е признаване на проблемите, повдигнати от НПО.

Беше решено, че части от препоръките по RAPPAM (Rapid Assessment and Prioritisation of the Protected Area Management – Бърза оценка и приоритизация на управлението на защитените територии), извършена през 2004 г., могат да бъдат изпълнени чрез предложения за изменения на Закона за защитените територии. Благодарение на успешната законодателна кампания в предишния и сегашния парламент (където негативните предложения за поправки на Закона за защитените територии не бяха взети под внимание, а се приеха позитивните предложения на НПО за Закона за биоразнообразието), сега ще се проведат консултации за поправките в Закона за защитените територии между НПО и Министерството на околната среда и водите (МОСВ). В момента вече е разработено предложение от НПО, което е предадено в МОСВ. Процесът се води от Асоциацията на парковете в България. Ще се проведе работна среща на експерти от МОСВ и НПО за обсъждане на предложенията. Главните аспекти на предложенията на НПО са свързани с възможностите за развитие в рамките на защитените територии и възможността извършването на екологични услуги да се заплаща директно на парковите дирекции.

Работата по проблемите, определени във връзка с RAPPAM, се проведе в рамките на различни дейности:

Поправки в националното законодателство за защитените територии

WWF взе участие в съвместната инициатива на НПО, водена от Асоциацията на парковете в България, за разработване на предложения за поправки на Закона за защитените територии. Главният фокус на предложенията на НПО беше върху законовото регулиране на строителството и развитието чрез изясняване на хоризонталните забрани и клаузи за различните категории защитени територии в страната. Това отразява едно от откритията направени в процеса на RAPPAM, а именно, че развитието на инфраструктура е една от главните заплахи за защитените територии в България. През ноември се проведе работна среща с експерти от Министерството на околната среда и водите (МОСВ).

Кампания за защитените територии

Кампанията за природното наследство на България започна официално в средата на септември. Целта ѝ беше да спре разрушаването и загубата на национални защитени територии и бъдещи Натура 2000 места в България, да се алармира обществото по тези проблеми и да се намери обществена подкрепа. Чрез обществена петиция българските власти (правителството, парламентът и прокуратурата) бяха призовани да предприемат конкретни стъпки за спиране на загубата на природно богатство и разрушаването на бъдещи Натура 2000 места, както и да гарантират стриктното спазване на националното и европейското природозащитно законодателство. Към кампанията се присъединиха още 13 български НПО.

Петицията можеше да се подписва в електронен вид, събираха се и подписи на хартия по време на мероприятията и в хода на кампанията.

За кампанията бяха подбрани три моделни случая – незаконни дейности/изграждане на инфраструктура в Природен парк Странджа и в Националните паркове Рила и Пирин. Креативната част на кампанията беше проведена от Огилви & Мейдър София, които направиха билбордове, банери и радио клип. Повече от 60 печатни и електронни медии подкрепиха кампанията, като предоставиха безплатно място за нашите обявления.

В рамките на кампанията бяха организирани следните мероприятия:

- Съвместна пресконференция на НПО на 15 октомври за започване на кампанията

- Публично представяне (на 19 октомври) пред Върховния административен съд, който на тази дата разглеждаше две дела на инвеститори срещу режима на две защитени територии, бъдещи Natura 2000 места. Присъстващите бяха преоблечени като съдии и Темида, богинята на правосъдието. Очите на богинята не бяха вързани, за да се покаже, че съдът не функционира както трябва. Пред камерите на журналистите представители на НПО символично вързаха очите ѝ, за да призват съда да бъде безпристрастен при взимането на решенията.

- На 28 октомври WWF съвместно с дирекцията на Природен парк Витоша организира честването на 72-та годишнина от основаването на парка. Витоша е най-старата защитена територия на Балканите и тази годишнина има символично значение. Беше организирано голямо празненство на открито в парка с балони и музика, детски рисунки, състезания за възрастни, поздравителна картичка за парка, направена от рисунки и природни материали, събрани от гората, с размер 7,2 m² и торта с размер 2 m². Паралелно с празненството се раздаваха материали за кампанията и се събираха подписи.

По време на кампанията като реакция на критични ситуации се проведоха и много други мероприятия. По време на докладвания период се случиха много неочаквани събития, които сериозно засегнаха някои защитени територии, например незаконно строителство в Природен парк Странджа. Освен това Върховният административен съд обяви за невалидна заповедта за обявяването на Защитена местност Камчийски пясъци. WWF участва в кампанията срещу нелегалните строежи в Странджа с интензивни медийни изяви, включително международно отразяване. Строителството беше обявено за незаконно от Върховния административен съд.

Проект “Родопи” на ГЕФ (Глобален екологичен фонд) за инвентаризиране на биоразнообразието на защитени зони и покрай реките в Родопите

Бяха събрани докладите на полевите екипи и на основата на резултатите се разработиха препоръки за управлението на защитените територии и речните участъци. На 22 ноември се проведе среща на пълния експертен екип за обсъждане, анализ и приоритизиране на предложените мерки за управление и за разработване на финално предложение за проект “Родопи”.

Проблеми и ограничения

В България ресурсите, предназначени за работа по защитените територии и развиването на дейностите на WWF, са ограничени. Част от тези ограничени ресурси бяха изразходвани за

реакции при кризисни ситуации, като например изготвяне на становища за проблемни случаи в защитени зони. Всъщност тази работа е отговор на разкритията, направени в процеса на RAPPAM за най-голямата заплаха за националните и природните паркове в България, а именно изграждането на инфраструктура. Лобирането за предложените промени в Закона за защитените територии беше намалено поради отнемания много време и ресурси процес на обявяване на Натура 2000 в България. В МОСВ няма капацитет за работа по Закона за защитените територии, а Народното събрание фокусира работата си в областта на природозащитното законодателство върху предложените промени в Закона за биоразнообразието (закон, свързан с Натура 2000). В момента, когато има повече яснота по проблемите на Натура, работата по лобирането за промените в Закона за защитените територии ще се възобнови.

Освен това защитените територии са изложени на големи рискове поради тенденцията към все по-интензивно икономическо развитие и заради неефективното прилагане на законите. Сегашното ниво на закупуване и развитие на недвижима собственост е много високо. Процесът по присъединяване към ЕС и обещанието за бърза възвращаемост на инвестициите доведе до развитие на широкомащабна сива икономика в страната, понякога подкрепяна чрез присъединителните фондове на ЕС. Най-уязвимите природни територии в страната, включително много национални защитени територии и Натура 2000 места, сега са под сериозен натиск. Българското и европейското законодателство често се игнорират. Наложил се работата по защитените територии да включи и отнемания време дейности за реакция в кризисни ситуации, като организиране на пресконференции, изпращане на писма до отговорните власти - дейности, които не бяха първоначално планирани. Тази работа се оказва съществена, за да се постигне промяна в сегашната ситуация, но непланираните дейности намаляват капацитета за работа по дългосрочното планиране и набиране на средства за работата по защитените територии в България.

Неочаквани резултати

Дейност, която не беше планирана за 2006, беше изработването на предложения за поправки в Закона за защитените територии. Работата се извърши в коалиция с подкрепата на Асоциацията на парковете в България. Предложените поправки бяха представени в Министерството на околната среда и водите. Беше генерирана широка медийна и обществена подкрепа чрез кампанията за защитените територии за природозащитните проблеми в България, както и за бъдещата мрежа Натура 2000. Появиха се много граждански инициативи, които започнаха активна борба за опазване на българската природа. Сред тях имаше не само много млади хора и студенти, но и интелектуалци. Тези граждански инициативи обединяват сили с коалициите от НПО.

Добрата практика на съвместна работа на коалициите от НПО по горещи природозащитни проблеми продължи и се засили с кампанията за защитените територии. Всяка организация допринесе с различни мероприятия за събирането на подписи, работата с медиите и т.н.

Събран опит

В работата по опазването на защитените територии беше направен ключовият извод, че успешните резултати в България се получават в сътрудничество с други природозащитни НПО и че за съжаление натискът върху управленските структури е единственият начин да се наложи ефективна политика в тази област. Иначе всички съществуващи политически инструменти остават неизползвани и се търсят пролуки в закона, за да се избегне изпълняването на природозащитните клаузи. Пример за това беше добрата съвместна работа

на НПО и парламентарната Комисия по околната среда за приемането на положителни поправки в Закона за биологичното разнообразие в началото на 40-тото Народно събрание (лято на 2005 г.), които бяха резултатът от голяма кампания през последните месеци на 39-тото Народно събрание (зима 2004/пролет 2005).

Подкрепата на екипа на WWF DCP в работата на коалицията от НПО беше важна по отношение на идеите и информацията от други страни. Много от информацията и опита в справянето със законови нарушения бяха споделени с членове на коалицията от български НПО. Имаше общо съгласие кампанията да се посвети на националните защитени територии, както и на Натура 2000 местата, което помогна на общите действия.

Адаптивно управление

Дава се приоритет на нуждата от събиране на средства за работата по защитените територии по аспекти, определени в докладите по RAPPAM и проучването на защитените територии. В сегашната ситуация редът на дейностите беше променен, за да се насочат повече ресурси към кампанията за защитените територии и работата за реакция при кризисни ситуации.

Комуникация

Положително събитие беше оценката, която Международният олимпийски комитет даде на кандидатурата на България за Зимните олимпийски игри през 2014 г. Вярваме, че информацията за противоречивостта на кандидатурата във връзка с природозащитното законодателство и засягането на един природен и два национални парка в България, която беше предоставена от НПО, водени от WWF, убеди МОК да даде на околната среда най-ниската оценка от осемте оценявани области. В резултат българската кандидатура не е сред тези, които продължават в състезанието още една година до обявяването на победител.

Второто полугодие беше период на активно лобиране и повишаване на общественото съзнание, затова медийното отразяване на нашата работа по Натура 2000 и защитените територии беше значително. Няколко десетки статии бяха публикувани в електронни и печатни медии, бяха дадени много интервюта, организираха се три пресконференции.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Досега в Дунавско-Карпатския регион не бяха насочени одобрено големи ресурси за работа със защитени територии. Трябва да започне обхvatно планиране на работата по защитените територии в региона и тя да доведе до решаване на приоритетите за набиране на средства и дейностите, така че необходимите ресурси да се насочат към тази важна част от работата на WWF.

Осигуряването на финансиране за важните проекти, определени по време на процеса по RAPPAM, ще остане предизвикателство през следващите месеци.

Трябва да се завърши работата и да се получат резултати поне за един от моделните проблематични случаи. Работата по този въпрос може да включва и завеждане на съдебни дела.

Необходимо е да се разработи и публикува в интернет страницата подходяща информация за потенциални купувачи на недвижима собственост в България, за да се предотврати купуването и инвестирането в земи, които са включени в територията на защитени зони.

НАТУРА 2000 В БЪЛГАРИЯ

Успехи на проекта

Подобряване на националното законодателство – поправки в Закона за биоразнообразието след интензивна международна кампания за лобиране, проведена от НПО.

Принос към националния списък от Natura 2000 места – определени са такива по поречието на река Дунав в България; изготвени са необходимата стандартна документация и карти и са внесени на българското Министерство на околната среда и водите.

Подобряване качеството на научната информация и изграждане на експертен капацитет – отпечатано е първото Ръководство за местообитанията и е разпространено в България. Сформирана е база данни за биоразнообразието по поречието на река Дунав.

Интензивно обучение на горскостопанските власти.

Интензивна работа по Natura 2000 с коалицията от НПО за ревизиране и оптимизиране на националния списък с потенциални Natura 2000 места. В сътрудничество с представители на правителството беше изработена крайната версия, която включва 225 места, заемащи 28% от територията на страната, и беше предложена на правителството.

Интензивни усилия за лобиране и събуждане на обществения интерес във връзка със списъка от потенциални места и последиците и ползите от мрежата Natura 2000.

Интензивно участие в планирането на европейските фондове за Natura 2000; обучение на заинтересованите страни по тези въпроси; инициране на диалог и дискусии за заинтересованите страни.

Мобилизиране на финансови средства от допълнителни източници.

Проведени дейности

Цел 1: Навременно и ефективно изграждане на Natura 2000 в България

Подобряване на българското и европейското законодателство, свързано с Natura 2000

В резултат на интензивна десетмесечна международна кампания на коалиция от НПО под водачеството на WWF, бяха спрени предложените негативни промени в Закона за биоразнообразието и бяха приети поправки в Закона, предложени от НПО, за да бъде той изцяло съобразен с директивите на ЕС за птиците и местообитанията.

Допринесохме за подобряването и нанасянето на поправки в европейското ръководство за местообитанията. Процесът на актуализиране на ръководството беше проведен като част от присъединяването на България към ЕС. Българското правителство беше поканено да участва с текстове на поправки в ръководството. Експертна група направи оценка на предложенията на правителството и изготви за WWF научнообосновани описания за поправки/допълнения на официалното българско предложение. Предложенията бяха предоставени на Европейската комисия и на Европейския тематичен център от името на Европейския форум за хабитатите и сега се разглеждат от научната работна група на Европейския комитет по хабитатите.

Подобряване на научната информация, свързана с Натура 2000

Беше съставена база данни за биоразнообразието на поречието на река Дунав в България. Тя е в ГИС формат и включва информация за националните защитени територии, Натура 2000 местата и места от значение за биоразнообразието (например колонии на птици) в българския участък на река Дунав.

Подготовка и издаване на Ръководство за местообитанията в България

До 2005 нямаше единен национален документ, наръчник или справочник за определяне на типовете местообитания по време на теренната работа, което със сигурност е довело до непоследователност и пропуски в информацията за определените места. Ръководството беше подготвено и издадено в партньорство със СНЦ Зелени Балкани. В него са представени 89-те вида местообитания от Приложение 1 на Директивата за хабитатите, които са намерени в България. Описани са главните им характеристики и са илюстрирани с цветни фотографии. Ръководството е официално одобрено от българския министър на околната среда и водите. То беше отпечатано в 1000 екземпляра, които бяха незабавно разпределени между експертите и заинтересованите институции – националните и регионалните власти, научните институти, НПО и експерти. Ръководството беше представено на редица специализирани мероприятия и освен това послужи като основа за поправките в Закона за биоразнообразието.

Определяне на потенциални Натура 2000 места в басейна на река Дунав

Тази дейност беше проведена в партньорство със Зелени Балкани и Асоциацията на парковете в България. Бяха определени 35 места на дунавските острови, на брега на реката, и в долните участъци на западните притоци на река Дунав (11 реки от река Искър до река Тимок, западната граница на България). Те заемат общо 58 000 ха и съдържат редица приоритетни местообитания и интересни водни видове. Списъкът от местата е изготвен като резултат от полевата работа на 10 експерти (6 експерти по флора и фитоценология и 4 експерти по ихтиофауна), които извършиха 180 човекодни теренна работа и 20 човекодни камерална работа. Официално изискваната документация (стандартни формуляри за Натура 2000, ГИС информация, карти) беше изготвена и предоставена на Министерството на околната среда и водите до юни 2006.

Национален списък на Натура 2000 местата

Срокът България да предаде националния списък от Натура 2000 места е 1 януари 2007. Коалицията от НПО, работещи по Натура 2000, организира много интензивни работни срещи с експерти от академични институции, министерства и експерти от НПО за оценка и ревизия на мрежата. Повечето срещи бяха проведени в офиса на WWF. В резултат бяха изключени местата с недостатъчна обосновка; бяха променени граници и се намалиха територии. Накрая се договори финален списък от 225 потенциални Натура 2000 места, които обхващат 28% от сухоземната територия на страната. Това е оптималната площ, която отговаря на изискванията на Директивата за хабитатите. Ако се намали още, мрежата няма да гарантира достатъчно покритие за редица приоритетни видове и хабитати. След като получиха индикации, че правителството възнамерява да съкрати списъка на 15%, коалицията от НПО изготви становище със списък на всички видове и местообитания, които няма да са покрити от мрежата и по този начин няма да покриват изискванията на ЕС след това съкращаване. Становището призовава министъра да предаде пълния списък от 225 места на Министерския съвет и изброява последиците за България при неспазване на изискванията на ЕС. Коалицията състави и изпрати писма до всички министри, членове на Министерския съвет, които ще

гласуват приемането на мрежата, като ги призова да подкрепят приемането на пълния обхват на мрежата, за да бъде спазен срока за предаване на ЕС към датата на присъединяване, и като наблегна отново на последиците, ако България не предаде адекватен списък за Natura 2000, и ги призова да гарантират изрядното присъединяване на България към ЕС.

Цел 2 – достатъчни ресурси за ефективно въвеждане на Natura 2000

Оказва се постоянна подкрепа на сътрудника по Земеделие и развитието на селските райони, който поддържа връзка с Министерството на земеделието и горите (МЗГ) и е председател на работна група за Националния план за развитие на селските райони (НПРСР) с участието на представители на МЗГ, НПО и други заинтересовани страни. Главната цел на работната група е да развие мярката Natura 2000 на НПРСР.

WWF DCP България е българския партньор на WWF Германия и на консорциум, осъществяващ проект на ЕС за финансирането на Natura 2000. Ръководство за финансирането на Natura 2000, изготвено от консорциума и консултирано с всички Генерални дирекции на Европейската комисия, имащи отношение, беше преведено на български и редактирано. Ръководството е отпечатано на всички европейски езици, включително и български. На 28 и 29 септември 2006 в София се проведе семинар за представяне на ръководството и за обсъждане на финансирането на Natura 2000. Домакин беше Министерството на околната среда и водите, което също така покри разходите по семинара. Гост от Европейската комисия беше Андрас Деметер, който взе участие в целия семинар. Темите на презентациите включваха ръководството и интегрирания подход на Европейската комисия за финансиране на Natura 2000, както и настоящото ниво на подготовка на списъка с места по Natura 2000. Говориха представители на всички власти, които имат отношение към планирането на следващия период на финансиране на ЕС във връзка с Natura 2000. Те представиха настоящата фаза на планиране на европейското финансиране за България, след което се проведе обсъждане. Накрая говориха двама чуждестранни участници – Добромир Галванек от Дафне (Словакия), който представи плащанията за тревни съобщества с висока консервационна стойност в Словакия, и Габор Фигецки от WWF Унгария, който направи преглед на европейското финансиране за природата в Унгария.

Цел 3 – Адекватно познаване и разбиране на Natura 2000, ползите и последиците от нея

Предвидените моделни комуникационни дейности за заинтересованите страни по поречието на река Дунав се забавиха във времето и ще се осъществят през 2007 г. Ще се отпечата информационен материал – брошура, която да покрива четирите административни области, разположени по поречието на Дунав. Брошурата ще съдържа обща информация за Natura 2000, ползите и последиците от нея, както и конкретна информация за избраните места по Natura 2000 в региона, придружена с илюстрации и карти. Информационните материали ще се представят и разпространят в хода на четири регионални работни срещи по поречието на Дунав.

На 15 декември се проведе пресконференция на НПО коалицията, която се занимава с Natura 2000, на която беше обяснен процесът на обявяване на зоните, ползите от Natura 2000, обявиха се предстоящите дейности и бяха отправени предупреждения за последиците при неспазване на задълженията към ЕС от страна на България. Събитието беше широко отразено в медиите.

На 21 декември голямо публично мероприятие беше инициирано от коалицията от НПО по Натура 2000 и организирано от неформални граждански инициативни групи. Група от 200 – 350 души прекара 4 часа на студа в песни, танци, с плакати и балони, като призова Министерски съвет да вземе правилното решение относно националния списък по Натура 2000. Преди това на всеки министър беше връчено дръвче, посадено в саксия, като символичен жест, с който министрите бяха призовани да се погрижат за българската природа. Министерският съвет реши да отложи взимането на решение, докато управляващата коалиция не се произнесе по въпроса.

През декември обучение на тема Натура 2000 за журналисти беше организирано от НПО коалицията в офиса на WWF. След подробното представяне на Натура 2000 се проведе дискусия, в която се обсъдиха повечето аспекти на мрежата. Имаше голям интерес от страна на журналистите, който се прояви и в последвалите интервюта и публикации.

Цел 4 – ефективен капацитет на НПО и експертите

Беше осъществен едногодишен проект за изграждане на капацитет, който включваше предаване на знания, умения и опит от WWF на Асоциацията на парковете в България (АПБ) чрез учебен семинар за финансирането и набирането на средства за Натура 2000, учебно посещение на Натура 2000 места в Австрия и практическо прилагане на наученото чрез съвместно набиране на средства и кампания за изграждане на местни партньорства. Резултати: по време на семинара членове на АПБ бяха обучени относно европейското финансиране за Натура 2000, корпоративно набиране на средства за природозащитни каузи, и национални практики по набиране на средства и дарения. Членове на АПБ бяха обучени по управление на зони от Натура 2000 и въвличане на заинтересованите страни по време на учебно посещение Натура 2000 места в Австрия. Членове на всички офиси на АПБ участваха в планирането и осъществяването на кампания за набиране на средства и създаване на местни партньорства, включително организирането на две журналистически визити на Натура 2000 места в България. По време на проекта се създаде богат набор от информационни и учебни материали, както и рекламни материали.

Беше проведено обучение на горскостопанските власти. Участниците – представители на националните и регионалните управления по горите – получиха актуална информация за подготовката на Натура 2000 в България и националното планиране на европейските фондове, както и за последиците от тези два процеса за горското стопанство. На отделна сесия гостуващ лектор – началникът на Горската служба на Навара, Испания, представи опита на своята служба с Натура 2000 от гледната точка на лесовъда.

Програмният координатор по Натура 2000 на WWF DCP България участва в Континенталния биогеографски семинар в Чехия. Беше получена полезна информация, създадох се контакти и се приложи събраният опит.

Проблеми и ограничения

В последното тримесечие на 2006 г. българското правителство напълно промени политиката си за Натура 2000 от открито и демократично сътрудничество с НПО към политика на изключване и взимане на решения за Натура 2000 изцяло на базата на икономически фактори и бизнес интереси. Липса на желание от страна на българското правителство да завърши навреме подготовката на Натура 2000 и да изпълни задълженията си към ЕС. Забавянето на

предаването на списъка от потенциални Натура 2000 места не е оправдано, а решението да се намали покритието на Натура 2000 е основано на икономически интереси.

Липса на информационна кампания от страна на правителството за централната и местната администрация, както и за останалите заинтересовани страни.

Неочаквана опозиция срещу Натура 2000 на национално (инвеститори) и местно (местни власти) ниво, главно поради корупция, липса на информация за мрежата Натура 2000 и намерения за неустойчиви и вредни инвестиции в ценни природни зони.

Неочаквани резултати

Беше възможно да се мобилизират финанси и ресурси от други източници.

Когато правителството започна да въвежда промени в Закона за биоразнообразието, спонтанно беше планирана кампания, която беше успешно проведена в едномесечен период, без да е била предвидена в работния план за периода.

Голяма медийна и обществена подкрепа за природозащитните проблеми в България, както и за бъдещата мрежа Натура 2000. Появиха се много граждански инициативни групи, които започнаха активна борба за опазването на българската природа. Сред тях са не само много млади хора и студенти, а и български интелектуалци. Тези граждански инициативи подкрепят неправителствените организации.

Събран опит

Бяха подобрени знанията за властите и начините за работа с тях.

Участието в дейности по Натура 2000 на европейско ниво стана по-интензивно. Беше полезно да се почерпи опит от международния екип на Натура 2000 на европейско ниво и тази положителна практика трябва да продължи. Получават се информация и съвети по конкретни въпроси от колегите ни от цяла Европа, което е значителна подкрепа за работата по Натура 2000 в България.

Нужно е да се осъществи по-близък контакт с колегите в Румъния и да се научи повече за дейностите по Натура 2000, които се провеждат там.

Адаптивно управление

Обемът на работата по програмата Натура 2000 беше значителен. Програмният координатор по Натура 2000 същевременно имаше отговорността да регистрира и организира българския офис на WWF DCP като юридическо лице. Появи се нужда от допълнителни човешки ресурси и затова беше назначен сътрудник по Натура 2000 на половин щат от януари 2006 г.

Кампанията за природното наследство и подготовката на Натура 2000 (национален списък на местата и др.) бяха в най-интензивната си фаза през последните 6 месеца. Нежеланието на правителството да се съобрази с исканията на НПО, както и да финализира списъка и да информира обществеността за Натура 2000 принуди НПО да вложат много собствени усилия и ресурси в тези процеси. WWF като една от водещите организации в коалицията на НПО трябваше да разгледа работните планове на участващите хора и да се откаже от някои не толкова спешни задачи, за да се справи с допълнително възникналата работа.

Комуникация

Беше подготвена информация за определените Natura 2000 места по притоците на река Дунав и беше разпратена до медиите. Вече има добро медийно отразяване – национално месечно списание публикува статия на две страници за местата, а бизнес всекидневникът “Дневник” ще представи местата в серия от публикации със снимки на интернет страницата си.

Тъй като периодът беше изпълнен с интензивни дейности по лобиране и информиране на обществеността, медийното покритие на нашата работа по Natura 2000 и защитените територии беше значително. Няколко десетки публикации се появиха в електронни и печатни медии; бяха дадени десетки интервюта; проведоха се три пресконференции.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Координиране и успешно прилагане на работния план за средващия период.

Разнообразяване на източниците на финансиране за работата по Natura 2000 (използване на по-малко средства на WWF) и осигуряване на средства за повече от една година.

По-добро интегриране на комуникациите в работния план и дейностите през 2007; използване на новосъздадения комуникационен капацитет на WWF DCP България.

Изисква се гъвкавост и способност за адаптиране, тъй като сегашният период е много интензивен и важен за Natura 2000 в България и изисква съществена лобистка и информационна дейност. Политическите решения често са непредвидими и сроковете за тях често се удължават, което води до промени в работата и плановете на екипа по Natura 2000.

Преобразуване на програмата за Natura 2000 в България, тъй като съставът на българския екип за Natura 2000 ще се промени и ще има преразпределяне на персонала.

ПРОГРАМА ГОРИ

ОТГОВОРНО ГОРСКО СТОПАНСТВО ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ - МОДЕЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ И ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ

Естествени и близки до естествените гори формират по-голямата част от горската покривка в Дунавско-Карпатския регион и в частност в България, имайки значителен принос за Европейското биоразнообразие и горска индустрия. Предишното държавно и централизирано горско управление създаде условия за поддържане на тези обширни територии богати на естествени гори. Вследствие на промените със собствеността върху земята и развитието на пазарна икономика след 1990 г. се появиха заплахи и стопански механизми, които ако не се спрат, ще допринесат за значително намаляване площта и качеството на горите в близко бъдеще.

Сега 10% от горите в България са вече частна собственост. Друга част от недържавните гори (около 12%) са общинска собственост и представляват много важен ресурс, който може да бъде ползван като фонд, осигуряващ изпълнението на дейности по развитието на местните райони. Само малка част от тези гори са управлявани от специализиран лесовъдски персонал, малка част от собствениците са запознати с принципите за устойчиво горско стопанство. Предварителното проучване за незаконните дейности в горите, проведено от WWF DCP, показва широкото им разпространение в практиката. През периода 1998 до 2003 година около 45% от реално добитата и търгувана дървесина в страната имат неясен произход или могат да се свържат с нерегламентирани дейности, от които държавата и обществото губи.

В същото време нарастналото търсене на дървесни продукти прогнозира за растеж и в бъдеще. В процеса на присъединяване към ЕС в България с приоритет се ползват проблемите свързани със социално-икономическото развитие, докато много малко внимание се обръща на опазването на биоразнообразието. Изготвени са планове за регионално и местно развитие, които ще играят важна роля при развитието на ландшафта и установяване значението на различни природни ресурси, в това число горите.

Досегашните дейности в региона позволиха на WWF интензивно да лобира и провежда практически дейности в подкрепа на горската сертификация като гаранция за устойчиво горско управление в региона. В последните години всичките държавни гори в Полша бяха сертифицирани по FSC, а в Румъния около 1/3 от държавните гори са сертифицирани. Интересът към сертификацията нараства и в България, особено в преработвателния сектор. Сериозни стъпки напред са разработването на национални стандарти за сертификация, националната методика за Гори с висока консервационна стойност (ГВКС), демонстрационни гори за частни собственици и групи производители. Те бяха подкрепени от сформирването на Информационен център за горска сертификация в страната преди 3 години.

Успехи на проекта

Поемане на ангажимент от Националното управление по горите за сертифициране на 30% от всички държавни гори (800 000 – 1 000 000 ха) през следващите пет години. Основана е работна група на ниво Национално управление по горите, която ще работи по определянето на най-подходящите територии и начините на сертификация, както и планирането на процеса на сертификация по схемата на FSC (Съвет по стопанисване на горите) в пет държавни лесничейства (около 100 000 ха).

Сключено споразумение с Министерство на земеделието и горите за провеждане на дейностите по проекта.

Започната е работа по Интегрирания план за управление на горите на Държавно лесничество Кости и е постигнато споразумение с Националното управление по горите то да се използва като модел за широко приложение през следващите години.

Успешната работа по горите с висока консервационна стойност (ГВКС) в страната по време на проекта на WWF и IKEA доведе до включване на данните за националния процес по определянето на ГВСК и набор от инструменти като добър пример в глобалната мрежа на ГВСК. Беше организирано учебно посещение в България за споделяне на опита, събран в хода на националния процес по ГВКС с представители на властта на страна от друг екорегиян (Мозамбик, Африка).

Проведени дейности

Интегрирано планиране на управлението на горите в Странджа

Придобитият опит от други региони, като Североизточна Русия и Латвия показва, че фокусирането върху регионален подход може да допринесе за значителни ползи за постигане въздействие на местно ниво. Съсредоточаването на усилията в използване на целия инструментариум и придобития опит от работата в ключови райони ще даде възможност реализирането на проекта да окаже ползотворно влияние върху управлението на горите в България в момент на голяма промяна. Успешното изпълнение ще доведе до повишаване капацитета на институциите в моделните райони, изразено в подобряване и обогатяване на плановете за управление и лесоустройствените проекти, както и правилно определяне и стопанисване на горите с висока консервационна стойност на територията на тези райони. Участието на всички заинтересовани страни в процеса на изготвяне плановете за управление и предлагането на решения за важни стопански въпроси, като нуждата от контрол потока на дървесината за предотвратяване на незаконните дейности, ще покаже преимуществата от многостранното участие в процеса. Това, също така, значително ще подобри информираността и оценяването на важната роля, която горите имат за местното и регионално развитие, от една страна като природни ресурси, а от друга като изпълняващи уникални екологични функции от глобално значение.

Поради това, обединявайки и използвайки всички методи, механизми и опит от дейностите на WWF за отговорно стопанисване на горите, усилията ще бъдат насочени в „представителен (моделен) горски район” Странджа в България. Територията включва около 150,000 ха гори в основния проекторайон, представляващ важен доставчик на обла дървесина за горската индустрия. Много местни и международни фирми проявяват интерес за снабдяване със сертифицирана дървесина от България и региона. Интересите са насочени в частност и към моделните райони избрани за реализиране на проектните дейности.

Основните дейности са насочени към интегриране на въпросите, свързани с горското стопанство в *регионалните плановете за управление и лесоустройствените проекти*, основано на многостранно участие при вземането на решенията и многофункционално ползване на горските ресурси в представителния район. Целта е с това да се допринесе за бъдещата политическа и финансова подкрепа на устойчивото управление на горите, като така регионалните плановете ще осигурят и база за бъдещо финансиране от ЕС.

Проведоха се интервюта за избиране на регионален координатор за Странджа. Избраният кандидат започна работа през лятото на 2006 г. Беше осигурен и обзаведен офис в Царево, в Дирекцията на Природен парк Странджа.

Сключено е споразумение с Министерството на земеделието и горите за партньорство при провеждането на проектните дейности в моделния район Странджа. Извършен е подбор на общини, държавни лесничейства и частни предприятия и са постигнати споразумения с управленските екипи за разработване на интегрирани горскостопански планове. Дейностите ще се извършват в съответствие със съществуващия опит в мултифункционалното планиране за управление на горите, разработено в рамките на българско-швейцарски проекти.

Проведе се планиране на действията за разработване съдържанието на Интегрираните планове за управление на горите, необходими в допълнение на съществуващите ЛУП, заедно с пилотното Държавно лесничейство Кости, частното лесничейство “Кобарелови гори” и с екипите, разработващи горскостопанските планове. Ще се проведе определяне на ГВКС и други горски ресурси, проучване на социалните и икономическите предпоставки и резултатите ще се включат в процеса на разработване на горскостопанските планове.

Бяха проведени преговори за прилагане на елементи от Интегрираните горскостопански планове на територията на Държавно лесничейство в община Малко Търново. Беше постигнато съгласие с кмета на общината за започване на проучване по ГВКС.

Проведоха се консултации със заинтересовани страни за целите и дейностите на Интегрираните горскостопански планове за трите лесничейства.

Поощряване и подпомагане на отговорни горскостопански практики и горска сертификация

През юни беше реорганизирана Националната работна група с участието на 9 организации. Планира се преразглеждане на съществуващия вариант на националните стандарти за FSC, особено чрез включване на коментари от теренните тестове и на последните препоръки на FSC.

Поемане на ангажимент от Националното управление по горите за сертифициране на 30% от всички държавни гори (800 000 – 1 000 000 ха) през следващите пет години. Този период включва подбора на териториите, които ще бъдат подложени на сертификация, подготовка на сертификацията и промени в законодателството, доколкото са необходими, на основата на първите сертификации.

Бяха проведени отделни работни срещи с различни заинтересовани страни от трите избрани лесничейства за увод в управление на горите по FSC и сертификация за проследяване на продукцията (CoC), ГВКС и Интегрираните горскостопански планове (IFMP). Бяха проведени планови срещи със служители от избраните лесничейства, за да се развият там елементите от IFMP.

В резултат от лобиране на WWF в Националното управление по горите и различни горскостопански програми, започна процес на сертификация в две лесничейства в региона на Странджа – в Държавна дивечовъдна станция (ДДС) Граматиково (20 000 ха) и Държавно лесничейство (ДЛ) Старо Оряхово (18 000 ха). Информационният център по горска

сертификация (FCIC) координира техническата помощ в определянето на ГВКС и процеса на сертификация за двете лесничейства.

По време на периода се проведеха няколко обучения по горска сертификация в различни части на страната. FCIC организира две обучения и осигури техническа подкрепа за първата Групова сертификационна схема в страната – в ДЛ Широка Лъка – през есента на 2006 г.

Гори с видока консервационна стойност (ГВКС)

Определянето на ГВКС започна в още пет лесничейства в страната, координирано от експертите на FCIC – в ДЛ Широка Лъка, ДЛ Харманли, ДЛ Старо Оряхово, ДЛ Кости и в ДДС Граматиково. През периода се проведеха обучения на служителите на гореизброените лесничейства, местните групи, които разработват горскостопански планове, и за различни заинтересовани страни на тяхната територия. Идентифицирането на НCVF на територията на ДДС Росица и частно стопанство “Кобарелови гори” беше приключено и бяха отпечатани карти, които се разпратиха на дирекциите на лесничействата.

Комуникация и обучение

За извършване на проектните дейности в периода юли – декември 2006 г. бяха организирани общо 6 работни срещи и обучения по горска сертификация и ГВКС за общо 117 участника. Проведе се семинар за собственици на гори и горски стопани от региона на Странджа на тема национални мерки за подпомагане от европейските структурни фондове - 26-27 юли 2006 г. в гр. Царево с участието на повече от 50 собственици и горски стопани.

Участие на представител на WWF DCP България в обучението по горско стопанство по програмата “Гори за живот” на WWF в Швейцария от 28 август до 6 септември 2006 г. и в Латвия от 16 до 18 октомври 2006 г. Трима български експерти по горите участваха в учебен курс по сертификация за проследяване на продукцията (CoC) по схемата на FSC от 4 до 6 октомври 2006. Експертите получиха сертификати за CoC одитори.

Координаторът на програма „Гори”, който е и българското контактено лице на FSC, взе участие в ежегодната европейска Национална инициативна среща на FSC в Словакия от 6 до 9 ноември 2006.

Беше организирана и проведена журналистическа визита на Природен парк Странджа за демонстриране на дейностите на WWF там, както и на дейностите на дирекцията на парка по осигуряване подкрепа за устойчив туризъм и икономическо развитие и решаване проблемите на тази защитена територия, свързани с развитието на инфраструктура и инвестиции, засягащи важни местообитания на територията на парка. Участваха 14 журналисти от национални медии – вестници, списания, телевизии.

Беше организирано тридневно международно учебно пътуване на тема разработване на национална схема за ГВКС от 30 ноември до 2 декември 2006 г. Организатори бяха WWF DCP България и координационният офис на WWF Мозамбик. В пътуването участваха експерти от отговорното министерство и администрацията на горите и защитените зони на Мозамбик и представители на дърводобивния бизнес в Мозамбик. Участваха също представители на Департамента за земеделие и горско стопанство на Министерството на земеделието на Мозамбик, от Департамента по горите и защитените територии на регионалната администрация на провинция Софала, на горски концесионери в провинция Замбези и от координационния офис на WWF Мозамбик.

FCIC преведе, редактира и отпечата повече от 25 материала за отговорно горско стопанство.

Неочаквани резултати

Беше постигнато добро разбиране и партньорство с дървопреработвателните и мебелните предприятия, ориентирани към европейския пазар, във връзка с лобирането за повече сертифицирани гори и техническите аспекти на горската сертификация.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Законодателството в областта на горското стопанство не е пригодно към новите изисквания на горскостопанския сектор и към присъединяването към ЕС. Законодателството трябва да се адаптира към европейската рамка за управление на горите, включително чрез определянето на зоните по Натура 2000 в страната и спрямо нуждата от въвеждане на Интегрирани горскостопански планове в лесовъдските практики. Екипът, който работи по проекта, ще лобира сред горскостопанската администрация и отговорните лица, както и сред другите заинтересовани страни, и ще подпомага изграждането на капацитет по горскостопански теми за различните заинтересовани страни, за да стимулира тяхното активно въвличане в проблемите по управление на горите.

Сравнително ниските познания за ползите и предимствата на горската сертификация, адаптивното управление и интегрираното управление на горите и горските ресурси ще доведат до забавяния в някои от проектните дейности. Планират се учебни и информационни дейности, за да се обяснят тези понятия на ключови заинтересовани страни (лесовъди, собственици на земи, представители на местни общности, управници на защитени територии, дърводобивни предприятия).

Придобитият опит от моделен район Странджа ще бъде използван също, за подобряване и въздействие върху *националните политики*, като пример за отговорни и устойчиви горскостопански практики. Въпреки, че част от държавните гори вече са в процес на сертификация в България, с обещанието те да станат един милион хектара, все още има нужда от огромни усилия за подкрепа и изграждане на капацитет за отговорно горскостопанско управление, както на национално политическо ниво така и на терен. Дейностите по изграждането на капацитет за определени горски институции в моделен район Странджа също ще допринесат за постигане на ефективен напредък в горите и осигуряване на широки кръг от услуги и консултации за частните стопани.

Местните и международни компании ориентирани към западните пазари ще извлекат директни ползи от проекта за своя имидж, тъй като ще могат да покажат, че те имат съществен принос за подобряване и ползотворно влияние върху горскостопанските практики в района. Въвличането в проекта на доставчици на международни компании в процесите с многостранно участие ще осигури възможности за нови контакти на местните стопани и другите ключови фигури в района. В допълнение, с въвличането на всички заинтересовани страни в процесите по осъществяване на проектните дейности ще се осигури нужната платформа, за да се атакува корупцията в институциите и нелоялната конкуренция идваща от сивия сектор, проблеми, които оказват пагубно влияние върху компаниите с добри практики и реноме на пазара, а така също и върху останалата горска индустрия. Това важи най-вече за по-малките компании.

ПРОГРАМА ПРИРОДА И ПРОСПЕРИТЕТ

ПОЛИТИКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ

Успехи на проекта

Принос към разработването на Национален стратегически план и Програма за развитие на селските райони в България през периода 2007-2013 г.

Представители на екипа на WWF са в официалните работни групи за разработване на мерките на Програмата за развитие на селските райони.

Членове на екипа на WWF бяха избрани за представители на природозащитните НПО в Мониторинговите комитети на Оперативна програма “Околна среда” и на Програма за развитие на селските райони. Това ще ни позволи да имаме директно участие и официална позиция по начина на ползване на европейските структурни фондове. За седемгодишния период общият бюджет възлиза на над 10 милиарда евро.

Агроекологична мярка по програма САПАРД – благодарение и на нашето лобиране Агроекологичната мярка по САПАРД беше отново внесена от Агенцията на САПАРД за акредитация и мярката получи европейска акредитация през м. октомври 2006 г..

След интензивно лобиране, Националната програма за рибарството ще включва и мярка по Natura 2000 за водните басейни (влажни зони, реки и др.).

215 ха богати на биоразнообразие тревни съобщества в Природен парк Русенски Лом са включени в петгодишна консервационна схема за управление благодарение на усилията на WWF през последните 5 години. Схемата започна с проектиране и избор на местата, което беше последвано от дълго лобиране за прилагане на схемите, обучение и техническа помощ, които се предоставят директно на фермерите и местните власти.

Проведени дейности

Лобиране на WWF за Националния план за развитие на селските райони:

Можем да отбележим следните основни успехи в нашата лобистка дейност:

- основен документ за подобряване на екологичното описание на Национален стратегически план за развитие на селските райони, беше докладът на WWF за българските селски райони – съответно всички екологични въпроси, повдигнати от нас в този доклад, сега са отразени в плана;
- увеличаване на бюджета за приоритетната ос 2 “Опазване на природните ресурси и околната среда в селските райони”. От минимално възможните 25% сега той е увеличен на почти 27%.
- разработване на мерки по Natura 2000 за земеделските и горските земи, които ще заемат 25% от бюджета по ос 2;

Ние сме активен член на официалните работни групи за изработването на мерките на Националната програма за развитие на селските райони. Набляга се на мерките, свързани с опазването на околната среда и устойчивото управление на земята. Освен това се насочват значителни усилия към останалите мерки, например инвестиции и интегрирано развитие на

селските райони (Лидер +). Анализът на нуждите на основните области на работа на WWF на местно ниво показва, че ефективният подход към инвестиционните мерки ще бъде от изключително значение. Почти всички земеделски стопани имат спешна нужда от инвестиране в тяхната екологична и санитарно-хигиенна инфраструктура, например за съхраняване на оборски тор или съоръжения за охлаждане на мляко. Първият проблем влияе на качеството на водата, което е ключов проблем за течението на река Дунав в Румъния и България, а вторият е свързан с бъдещето на карпатските овчари. Това е причината екипът ни да се занимава с тези мерки, които са непряко свързани с околната среда и особено с критериите за приложение и приемливост.

Моделно осъществяване на части от Националната агроекологична програма

По споразумение с Министерството на земеделието и горите WWF развива проектната зона Долен Вит като моделен регион за прилагането на мерки от НАЕП 2007-2013 г. Много е вероятно това да бъде единственият моделен регион за дейностите по сладките води на НАЕП и затова е много важно проектът да е успешен за МЗГ и WWF. С това решение МЗГ показва, че оценява работата на WWF в областта на екологичното земеделие.

Агроекологична мярка по САПАРД

В резултат и от нашето лобиране Агроекологичната мярка по САПАРД беше отново връчена от Агенцията на САПАРД за акредитация и акредитация беше дадена през октомври. Трябва да се отбележи, че това има по-голям политически, отколкото практически ефект, тъй като ще има само 3 месеца, за да се договори 7-годишният бюджет на мярката. Въпреки това политическият аспект е много важен за нас за следващия планов период 2007-2013 г. Освен това ефектът вече личи в нарасналото внимание и увеличения бюджет за ос 2 “Околна среда и управление на земите”.

Координирани усилия да се включат мерки по Натура 2000 в програмния процес

Беше сформирана неформална работна група, която да разработи мерките по Натура 2000 в началото на 2006 г. WWF стана лидер на тази група, в която активно участваха няколко други НПО и природозащитни институции. Началната стъпка беше да се разработи само една мярка по Натура 2000. По препоръка на WWF започна разработване на две мерки едновременно от самото начало (отделно за земеделските и горските земи), защото това е изискване на регламента на ЕС. Освен това работната група имаше някои въпроси, на които трябваше да отговорят европейските служители. WWF координира изпращането на запитванията до отговорния служител за България в Генерална дирекция по земеделие на Европейската комисия. В последствие работната група беше утвърдена със заповед на Министъра на Земеделието и горите.

Повишаване на съзнанието и изграждане на капацитет за национални и регионални НПО и други ключови заинтересовани страни

Публикуване и разпространение на “Указанията за екологично програмиране на развитието на селските райони” на WWF в Министерството на земеделието и отделите, които работят по процеса на програмиране, до Министерството на околната среда, партньорски НПО, местните власти в нашите приоритетни региони, Националната служба за съвети в земеделието и други заинтересовани страни. Това се оказа полезен инструмент в лобирането ни пред Министерството на земеделието. Началникът на Дирекцията за развитие на селските райони

ги препоръча на работните групи за разработването на Плана за развитие на селските райони като справочен текст за планиране на мерките.

Обучение на земеделски стопани и местни администрации за Агроекологичната мярка по Програма САПАРД. Бяха обучени над 100 представители на местни администрации и представители на групи производители, като им беше оказана техническа и експертна помощ за разработване на агроекологични планове на фермите. Обучения бяха проведени в региона на Долни Вит и Осъм, както и за териториите на природните паркове Русенски Лом и Странджа. Бяха подадени 16 проекта в Програма Сапард, три от които за управление на полустествените местообитания на териториите на общини Ветово, Цар Калоян и Иваново.

Можем да обмислим и съвместната работа по мярката Натура 2000 като упражнение за изграждане на капацитет за нашите партньори от другите НПО, тъй като единственият участник, който имаше опит в подобно програмиране, беше Българското дружество за защита на птиците.

Бяха направени редица презентации за възможностите за природозащита с финансиране от европейски фондове в рамките на различни мероприятия.

Работа на WWF DCP по ревизирането на националния процес за програмиране в рамките на Оперативните програми за структурните фондове

“Идентифициране на възможности за финансиране за природозащитни дейности в рамките на Българските оперативни програми – 2007-2013 г.” – WWF разработи въпросник чрез който бяха разгледани оперативните програми на България за периода 2006-2013 г. и беше анализирана степента, до която екологичните приоритети на ЕС са взето под внимание в програмния процес. Степента на оценка се извърши по два начина – косвена – чрез използването на въпроси и пряка – чрез количествена оценка на отделни части от оперативните програми.

Ръководството на WWF “Европейско финансиране за околната среда” се използва като методологичен инструмент за оценяване на проектите на шест български Оперативни програми. В процес е съвместна работа с представители на проект Родопи, на ПРООН/ГЕФ и BirdLife България.

Проблеми и ограничения

Нов въпрос, който се появи, беше разработването на Националната програма за рибарство и аквакултури. Тази програма е нова и отговорната институция, Националната агенция по рибарство и аквакултури, няма практика в работата с природозащитни НПО; съответно ние досега пропуснахме възможността за подобряване на мерките за сладководните местообитания и ще трябва да предприемем действия за подобряването им през следващия период. Правителството беше под сериозен натиск да завърши националните програми и това направи политическите процеси малко прибързани. Въпреки това все по-ясно се разбира, че природозащитните НПО са важен партньор, който подпомогна целия процес.

Неочаквани резултати

Най-изненадващият резултат е реакцията на държавните служители към нашето ръководство “Европейски структурни фондове за околната среда 2007 –2013 г.” след промоцията му на национално ниво. Някои областни и общински представители, които бяха включени в процеса

на планиране на местно ниво, проявиха голям интерес към ръководството и към различни въпроси, свързани главно с местни природозащитни проблеми. Те използваха ръководството по време на местния планов процес и помолиха WWF за съдействие.

Друг положителен и до голяма степен неочакван резултат беше реакцията на директора по развитие на селските райони на Министерството на земеделието и горите на “Указанията за екологично програмиране на развитието на селските райони” на WWF. Тези указания бяха преведени на български език в 500 екземпляра и бяха представени на министерския екип за развитие на селските райони. По време на конференцията на Министерството (26 март), посветена на националната стратегия за Плана за развитие на селските райони за 2007 – 2013 г. директорът по развитие на селските райони на Министерството на земеделието и горите представи указанията на 120-те участници и им препоръча да ги изучат и ползват в тяхната работа като важен и ценен източник.

Най-неочаквани бяха резултатите след агроекологичните семинари и обучението на местни хора в България. След разпространяването на информацията за тях по медиите, много местни организации и общини се обадиха в нашия офис за участие в обученията и съвместните дейности. Повечето от тях бяха извън целевите региони на WWF, но това показва спешната нужда от добро информирание и подкрепа на местно ниво.

Събран опит

Коалицията от природозащитни НПО може да работи успешно за постигането на различни цели.

Работата с местните власти по процеса на програмиране е успешна и по тази причина в програмите им за действие са заложили природозащитни приоритети.

Политическото лобиране трябва да бъде продължителен и дългосрочен процес, за да постигне своите цели (прилагането на Агроекологичната мярка по САПАРД започна едва през последните 2 месеца от програмата, но въпреки това позволи включването на 215 ха богати на биоразнообразие тревни съобщества, които се намират в наш приоритетен район).

Комуникация и обучения

Конференцията на тема “Намаляване на замърсяването на водите и прилагане на природосъобразни практики, и възможности за финансова помощ от европейски фондове по поречието на река Дунав” беше първата по рода си в Дунавския регион. В същото време тя беше добра предпоставка за създаване на коалиция за възстановяване на баланса на Зелен коридор Долен Дунав – чрез поощряване на добри земеделски практики и устойчивото развитие. За два дни 85 участници от националните и местните власти, асоциации на земеделските производители и НПО се събраха, за да обсъдят основни проблеми на природата. Имаше широк медиен интерес – публикации в местни вестници, предавания по телевизии и радиостанции.

През юли 2006 г. започнахме промоционална кампания за “Финансови възможности по мярка 1.3 на САПАРД Развитие на природосъобразни практики и дейности” в нашите целеви региони. Досега проведохме три учебни семинара в региона на река Долни Вит и Осъм, и за териториите на природните паркове Русенски Лом и Странджа. Медиите показаха значителен интерес към тези нови възможности, който беше насочен главно към WWF като основен инициатор и източник на информация. Бяха публикувани много статии (като например

информационни пакети за фермери: как да прилагат природосъобразни практики в техните стопанства, публикувани в седмичника “Фермер” и др.) и радио и телевизионни интервюта.

В началото на октомври започнаха трите учебни курса за фермери и местните власти по агоекология и биологично земеделие, които консолидираха позициите на WWF на местно ниво. Отново имаше широк медиен интерес към курсовете на WWF и начините, по които WWF подкрепя фермерите да ползват финансиране от фондовете на ЕС.

През декември се проведе много интервюта за телевизионни и радиопредавания, появиха се бюлетини и статии. Основна тема бяха мерките по Натура 2000 и финансовите възможности за осъществяването им в рамките на Националната програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г.

Предстоящи задачи и предизвикателства

Трябва да се гарантира, че ще има финансиране по дейности от оси 1 и 3, които ще подпомогнат опазването на околната среда в съответствие с ос 2 на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013г..

Включване на съобразени с Натура 2000 горскостопански мерки в Плана за развитие на селските райони от началото на програмния период. Съществува опасност горскостопанските мерки по Натура 2000 да не работят в началото на периода на протичане на програмата, защото все още няма картотека на горското стопанство.

Разработване и включване на горско-екологична мярка в Плана за развитие на селските райони. Досега такава не се предвижда и Националното управление по горите няма мнение по нея.

Включване на съобразени с Натура 2000 мерки за рибарството в Оперативната програма за рибарство и аквакултури през следващия програмен период. Съществува реален риск мерките за рибарството по Натура 2000 да не получат бюджет в рамките на Програмата.

Работа по окончателното приемане на Програмите за развитие на селските райони от Европейската комисия и тяхното прилагане на национално ниво, като представител на WWF ще участва в Мониторинговия комитет на програмите.

Ефективно участие в националните мониторингови комитети и земеделските консултативни комитети по развитие на селските райони на Генералната дирекция по земеделието.

Изграждане на капацитет за местните патньори за успешно кандидатстване за европейско финансиране.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА БАЛАНСА – ДЕЙНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Успехи на проекта

Традиционни земеделски практики:

- Проведеха се 3 работни срещи за земеделски стопани в няколко плевенски общини – Долна Митрополия (2 юни 2006), Левски (6 юни 2006), Гулянци (7 юни 2006) на тема “Финансови възможности за развиване на природосъобразни земеделски практики и дейности”. Обучението имаше за цел изграждане на капацитет за земеделски производители, за да участват в агроекологичните дейности на програма САПАРД, включително добри земеделски практики, и подготвянето им да получават плащания след присъединяването към ЕС и да участват в регионалната Агроекологична програма след приемането ѝ. В същото време семинарите целяха да увеличат знанията и разбирането на фермерите за влиянието на земеделските дейности върху околната среда, особено на почвата, водите и биоразнообразието.
- През октомври беше организирано групово обучение на производители за Агроекологичната мярка на САПАРД и им беше предоставена техническа помощ и информация за процедурата на кандидатстване по САПАРД. Курсът съдържа теоретични и практически познания, необходими за разбирането на концепцията и практическото прилагане на агроекологични дейности, включително изготвянето на агроекологични стопански планове.
- На 2 декември беше организирана кръгла маса с подкрепата на Министерството на земеделието и горите. Тя се проведе в община Долна Митрополия. Основната цел беше запознаването с изискванията, препоръките и инструкциите на добрите земеделски практики; обсъждане на настоящото прилагане на тези практики на местно ниво и следващите възможности за финансова подкрепа. Бяха представени националният агроекологичен план и конкретни мерки и изисквания за опазване на водите и почвите. Плевенският регион спада към чувствителните зони за опазване на водите и попада в препоръките на Програмата за зони, уязвими към нитратите.

Определяне на най-добрите агроекологични схеми за възстановяване на крайречни местообитания:

- Проучени са стари/традиционни земеделски практики и методи на селскостопанско производство, прилагани преди периода на социализма и преди регулирането на реките. Целта на проучването беше да се идентифицират практики свързани с традиционния поминък на местното население преди социалистическия период. Те бяха разделени в две категории – щадящи околната среда и вредни такива. В същото време беше разработен въпросник, чрез който бяха проучени нагласите на местните хора за прилагане на старите практики, Бяха определени тези от тях, за които има запазени традиции и познания, както и икономическа приложимост към днешните условия. Те бяха използвани за база за разработване на най-добри агроекологични мерки за моделен район Долен Вит;
- Проучено е екологичното състояние на крайречните местообитания по долните течения на реките Осъм и Вит. Направена е екологична оценка са разписани дейности за възстановяването и опазването им;
- Успешно определяне на дейностите за опазване и възстановяване на крайречните местообитания, сравнителен анализ и препоръки за тяхното приложение под формата на Регионална Агроекологична програма със специално внимание към мярката за управление на земи с висока природна стойност – подмярка “Създаване и поддържане на крайречни хабитати”.

ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2006 Г.

Наименование	Сума, BGN
Приходи	
Приходи от мрежата на WWF	310604.65
Приходи от правителствени фондове	6 054.02
Приходи от лихви	73.73
Приходи от други донори	13 104.06
Общо приходи	329 836.46
Разходи	
Разходи за заплати	51 018.00
Разходи за социални осигуровки	8034.60
Разходи за застраховка Живот	3758.40
Разходи за компютърни услуги	747.00
Разходи за правни услуги	138.00
Разходи за технически услуги	7271.31
Разходи за други услуги	1380.12
Разходи за консултанти	7245.19
Разходи за WWF срещи-транспорт и дневни	6551.42
Разходи за WWF срещи-самолетни билети	1827.21
Разходи за WWF срещи-организация и храна	1731.96
Разходи за медицинска пътна застраховка	279.30
Разходи за други срещи-транспорт и дневни	859.00
Разходи за други срещи-самолетни билети	2027.68
Разходи за други срещи-организация и храна	2829.80
Разходи за срещи-гости	1064.32
Разходи за обучение на други лица	186.20
Разходи за преводи	1140.29
Разходи за дизайн и набор на текст	108.00
Разходи за печат	298.20
Разходи за връзки с обществеността	1662.73
Разходи за наем на офис	2497.00
Разходи за почистване и охрана	883.43
Разходи за ремонт и поддръжка на офиса	83.43
Разходи за ремонт и поддръжка на компютри	171.58
Разходи за ремонт и поддръжка на друго оборудване	47.10
Разходи за ток	100.98
Разходи за други услуги	579.02
Разходи за застраховка на офиса	387.67
Разходи за телефон	3302.22
Разходи за E-mail	430.40
Пощенски разходи	228.01
Куриерски разходи	71.70
Разходи за канцеларски материали	935.11
Разходи за компютърни консумативи	97.80
Разходи за копирни услуги	183.73
Разходи за офис материали	161.73
Банкови разходи	513.24
Разходи за компютри-хардуер	4469.95
Разходи за компютри-софтуер	6719.05
Разходи за офис оборудване	433.62
Разходи за валутни операции	550.74
Разходи за чужда сметка	4 432.56
Общо разходи	127 438.80